

Az eredeti Koldusopera

1728-ban egy londoni külvárosi színházban bemutatták John Gay Koldusoperáját [The Beggar's Opera], mely már az első évadban megdöntött minden korábbi rekordot, és Angliában a 18. század egyik legtöbbet játszott darabja lett. Abban az időben került színre, amikor Londonon valóságos operaláz lett úrrá: a sztár-primadonnák és kasztrált énekesek többnyire heroikus történeteket elevenítettek meg a szcenikai elemekben nem szűkölködő olasz operákban, melyekben a főszereplőknek a végén sikerült legyőzniük minden akadályt, s a nézők a happy end mámorában távozhattak a színházból.

John Gay ironikus szemmel figyelte ezeket az operákat, leginkább azért, mert stilizált világuk nagyon távol esett az akkori London reális, mindennapi életétől. "A rokokó kecsesség Angliában csak vékony púderréteg egy brutálisabb valóság fölött; ez a század az iszákosság és a megvadult kártyázás kora, az a kor, amely Hogarth metszeteiben tükröződik." (Szerb Antal)

John Gay tehát megírta "operáját", melyben az előkelő származású hősök helyett besúgók, gyilkosok, prostituáltak és a rend korrupt őrei szerepeltek, a helyszínek pedig nem valamely távoli, egzotikus szigetet idézték, hanem a nagyon is valóságos londoni nyomornegyedek, gin-kimérések és bordélyok világát. Hősét, Macheath-t is az alvilágból merítette, akire ugyan halálos ítélet vár, de végül a "költői igazságszolgáltatás" révén megmenekül...

A darabhoz J. Chr. Pepusch szerzett nyitányt, és ő hangszerelte a többnyire angol és ír népdalokból, valamint közkedvelt utcai rigmusokból álló dalokat. Gay "plebejus" Koldusoperája műfajzatíra, anti-opera volt, de egyúttal kemény, szókimondó politikai szatíra is, melynek célzásai, kiszólásai a kortársak előtt világosak voltak. A darabra az angol kormányzat is felfigyelt, és érthető, hogy folytatását, a Peachum-lány további sorsát bemutató Pollyt betiltották. (A darab Brechten kívüli utóéletéhez tartozik, hogy 1948-ban Benjamin Britten zenésítette meg újra, 1953-ban pedig Peter Brook készített belőle filmet.)

+

Vásári rigmus Bicska Maxiról
Brecht - Kurt Weill

Ha a cápa, szája tátva,
Benne sok fog, villogó,
Maxi egy kést hord magánál,
Ám a kés nem látható.

Nézd, a cápa hogyha gyilkol,
Síkos teste tiszta vér!
Bicska Maxin fínom kesztyű,
Éjjel-nappal hófehér.

Kék vasárnap ott a Strand-en
Egy friss hullát lát a nép,
És a szomszéd utcasarkon
Bicska Maxi tűnt el épp.

Hát Smul Meier merre bújkál,
S annyi vastag férfiú?
Bicska Maxi őrzi pénzük,
Ámde erre nincs tanú.

Jenny Towler keble véres,
Benne mélyen még a tör,
Temze partján Bicska Maxi,
S persze nem tud semmiről.

Hét kis csöppség, és egy vén ember,
Soho lángol, fúj a szél,
Tenger nép közt Bicska Maxi - őt
Meg sem kérdik s nem beszél.

És a bakfis özvegyasszonyt
Gyásza első hajnalán
Ébresztésképp meggyalázták -
Nem megérte, Maxikám?

www.youtube.com/watch?v=AbgzL_LTQjY

*

Koldusopera

(Zebracka opera)

színes, csehszlovák musical, 94 perc, 1991

rendező: Jirí Menzel, Menahem Golan

forgatókönyvíró: **Jirí Menzel**

zeneszerző: Jan Klusák

operatőr: Jaromír Sofr

szereplő(k):

Rudolf Hrusínský (Lockit)

Libuše Šafránková (Jenny)

Jirí Zahajský (Harry Filch)

Nina Divíšková (Elizabeth Peachum)

Ondřej Vetchý (Jack)

Jana Švandová (Betty)

Jeremy Irons (fogoly)

Ez a film megrendelhető DVD formátumban.

